

Snæbel-projektet - Varde Å & Ansager Kanal



Snæblen

Snæblen er fisken med den karakteristiske spidse snude, der kun lever i den danske del af Vadehavsområdet. Ligesom laks lever og vokser den op i havet, men gyder i de større vandløb.

De første måneder lever ynglen i åens stille vådområder, før den svømmer ud og vokser op i havet.

Snæblen er en af verdens mest truede fisk, og er på EU's liste over dyrearter, der kræver streng beskyttelse – så Danmark har pligt til at forbedre forholdene for fisken. Derfor gøres der nu en indsats gennem 'Snæbel-projektet' for at redde den.

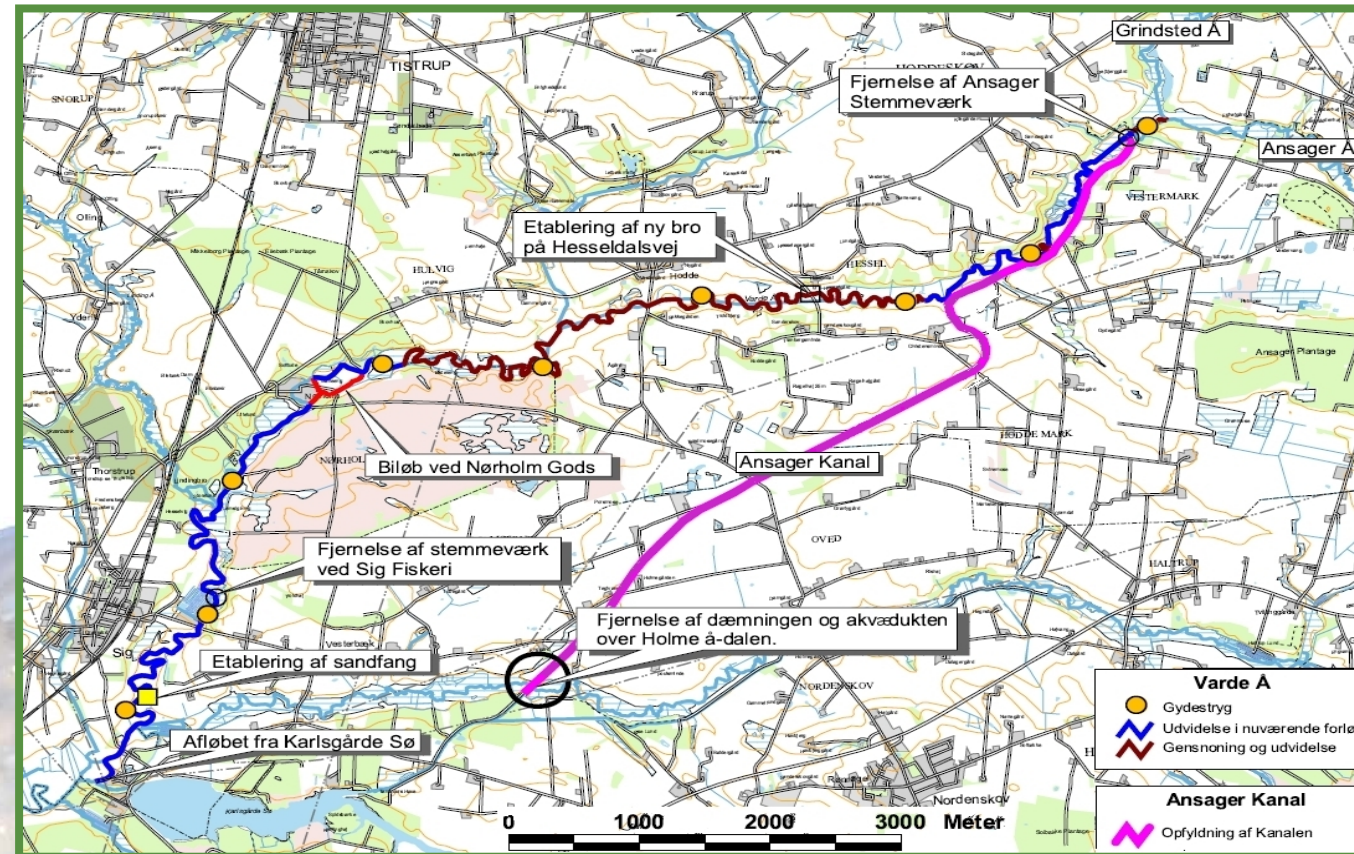
Snæblens tilbagegang skyldes, at vandløbene blev reguleret, opstemmet, forurenet og på andre måder blev uegnede for snæblen. Kun vandløb med fri passage kan bruges som gydevandløb.

Projektet

Snæbel-projektet medvirker til, at der i Varde Å, Sneum Å, Ribe Å og Vidå vil blive:

- Fjernet 13 spærringer. Det giver snæblen adgang til mere end 130 km nye gydestrækninger.
- Udlagt sten og grus til gydning på betydelige strækninger.
- Genskabt og genslynget 30 km vandløb.
- Etableret opvækstområder for snæblens yngel.

Snæblen kan blive op til 60 cm lang og mere end 10 år gammel.



Varde Å projekterne

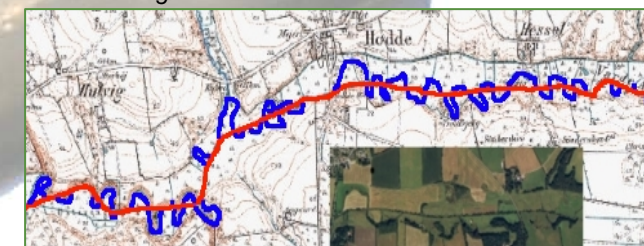
Med snæbel-projektet i Varde Å er:

- Der skabt fri passage forbi Sig Fiskeri;
- Ansager Stemmeværk fjernet, så der nu er fri passage for fiskene;
- Alt vandet, der før ledtes til Ansager Kanal, kommet tilbage i åen;
- 35 oprindelige å-slynger genåbnet;
- Åens bredde udvidet til 14 m;
- Der udlagt 9 gydestryg for snæbel og andre laksefisk;
- Akvædukten over Holme Å-dalen fjernet.



Ansager Stemmeværk fordelte gennem 55 år vandet med 90% til Ansager Kanal og kun 10% til Varde Å.

Varde Ås forløb mellem Hessel og Nørholm før reguleringen i 1950'erne, hvor man afsnørede 35 å-slyngninger (blå streg) og rettede åen ud (rød streg). Det indskudte ortho-foto fra 2002 viser, at selv da åen var udrettet, kunne flere af de gamle slynger fortsat erkendes i landskabet. Disse slynger er nu blevet genåbnet.



Kanal, stemmeværk og slyngninger

Ansager Stemmeværk blev bygget i 1945, da Karlsgårde Vandkraftværk blev udvidet. Stemmeværket ledte ca. 90 % af Varde Ås vand gennem den nye Ansager Kanal til el-kraftværket.

Samtidigt blev selve åen rettet ud ned til Nørholm Gods, og da den nu kun rummede 10 % af vandet, blev den smallere gennem årene.

Med snæbel-projektet er stemmeværket ved Ansager fjernet. Varde Å er blevet slynget ned til Nørholm, og åen har fået sin gamle bredde tilbage, så den igen kan rumme alt vandet. Desuden er der kommet nye gydepladser for laks og snæbel i åen.

Vand i Varde Å

29. juni 2010 blev vandet fra Ansager Kanal ledt tilbage i den udvidede og gensnoede Varde Å.

Det var en stor dag for projektet, åen og ikke mindst for fiskene, der for første gang i 55 år fik fri adgang til de ca. 17 km af Varde Å.

Varde Å fremstår nu omtrent som før 1945, da Ansager Stemmeværk blev taget i brug, og åens vand ledt gennem Ansager Kanal til Karlsgårde Vandkraftværk.

Da der nu ikke længere løber vand i Ansager Kanal, bliver den fyldt op med ca. 350.000 m³ af de ca. 500.000 m³ jord, der er gravet op ved genopretningen af Varde Å. Arbejdet med at flytte den store mængde jord over i kanalen vil foregå resten af vinteren 2010.

Opfyldningen sker, så kanalen stadig kan anes som et kulturhistorisk spor i landskabet.

Den 'nye' brede Varde Å ved Nørholm efter kraftig regn. – Foto: Wedigo Ferchland.

